

LBRIS

We know
books

VÂRSTA
INOCENȚEI
Edith Wharton

Traducere din limba engleză și note
SANDA RETINSCHI

LITERA

I

Într-o seară de ianuarie, în primii ani ai celei de-a șaptea decade a secolului trecut, Christine Nilsson cânta în *Faust*, la Academia de Muzică din New York.

Deși se vorbea de construirea, undeva mai sus de Fortieth Street, a unei noi clădiri a Operei, care să rivalizeze în ceea ce privește costul și splendoarea cu teatrele din marile capitale europene, lumea mondenă se mulțumea să se adune în fiecare iarnă în lojile jerpelite, vopsite în roșu și auriu, ale vechii, dar primitoarei academii. Conservatorii o îndrăgeau tocmai fiindcă era mică și neîncăpătoare, ferindu-i astfel de amestecul cu „intrușii“, oameni de care New Yorkul începea să se teamă, dar de care același New York se simțea totuși atras; sentimentalii se atașaseră de vechea academie din motive de ordin istoric, iar pasionații de muzică o îndrăgeau datorită excelenței sale acustice, calitate uneori problematică a sălilor destinate audițiilor muzicale.

Era prima apariție, din acea iarnă, a doamnei Nilsson. Un „auditoriu excepțional de strălucit“, cum obișnuia să relateze presa, se adunase s-o asculte. Sosiseră fie în trăsură particulare, fie în spațioase landouri de familie, sau în câte un cupeu, de-a lungul străzilor lunecoase pline cu zăpadă. A veni la Operă în cupeu era aproape tot atât de onorabil ca și în trăsura proprie; iar la plecare, utilizarea aceluiași mijloc de transport prezenta

imensul avantaj (cu o aluzie glumeață la principiile democratice) de a te urca în primul vehicul aflat la rând, în loc să aștepti apariția sub portalul academiei a nasului roșu de frig și de gîn al propriului vizitiiu. Intuirea faptului că americanii vor să plece dintr-un loc unde s-au distrat chiar mai repede decât doresc să ajungă acolo fusese descoperirea genială a unui proprietar de grajduri.

Tocmai se ridicase cortina la scena din grădină, când Newland Archer deschise ușa din spate a lojii clubului său. Nu avusese nici un motiv de întârziere; cinase la șapte, numai în tovărășia mamei și a surorii sale, apoi zăbovisc cu o țigară de foi în biblioteca gotică, cu rafturi de nuc lustruit și scaune cu spe-teze poleite, singura încăpere în care doamna Archer îngăduia fumatul. Dar, în primul rând, New Yorkul era o metropolă, iar el era pe deplin conștient că în metropole nu „se făcea” să ajungi prea devreme la Operă. Apoi, ceea ce „se făcea” și ce nu juca un rol la fel de covârșitor în New Yorkul lui Newland Archer, ca și spaimile inexplicabile insuflăte de totemurile misterioase, ce hotărâseră cu mii de ani în urmă soarta strămoșilor săi.

Al doilea motiv de întârziere era cu totul personal. Prelungise fumatul țigării de foi fiindcă, în fond, era un diletant. Anticiparea unei plăceri pe care avea s-o încerce îi oferea adev-seori o satisfacție mai subtilă decât însăși realizarea ei, mai ales când era vorba de ceva delicat, iar plăcerile lui făceau parte, aproape toate, din această categorie. Momentul pe care-l aștepta cu nerăbdare era unul dintre cele mai prețioase și mai sublime – și chiar dacă și-ar fi calculat plecarea în acord cu regizorul primadonei, n-ar fi reușit să-și facă intrarea în sala academiei într-o clipă mai semnificativă decât aceea când vocea cântăreței lăsa notele să picure, una câte una, clare ca roua pe petalele margaretei ce se răsfireau și ele una câte una: „Mă iubește, nu mă iubește, mă iubește!”

Nu cânta „Mă iubește”, ci, bineînțeles, „Mama!”, căci legea inviolabilă a lumii muzicale impunea ca textul german al operelor franceze cântate de artiste suedeze să fie neapărat tradus în italianește, ca să fie pe înțelesul ascultătorilor de limbă engleză.

Pentru Newland Archer această convenție părea tot atât de normală ca și toate celelalte convenții care-i modelau viața, ca, de pildă, aceea care-l obliga să-și netezească părul, de o parte și de alta a cărării, cu două perii cu mânere de argint, cu monograma încrustată în email albastru, sau aceea care nu-i îngăduia apariția în societate fără o floare la butonieră (preferabil o gardenie).

„Mama... non mama” – cânta primadona și, cu o explozie finală de iubire triumfătoare, lansă ultimul „Mama!” sărutând ce mai rămăsese din biata margaretă și ridicându-și ochii mari către figura rafinată a partenerului ei, Faust-Capoul, mic de stat, îmbrăcat într-o haină strâmtă de catifea roșie, cu pălărie cu pană, care încerca zadarnic să arate la fel de sincer și neîntinat ca inocenta sa victimă.

Rezemat de peretele din spate al lojii, Newland Archer își plimbă privirea spre partea opusă a sălii. Exact în fața lui se afla loja bătrânei doamne Manson Mingott, a cărei obezitate monstruoasă nu-i mai permitea de mult să frecventeze Opera, dar care era reprezentată, în serile de gală, de câțiva dintre membrii generației mai tinere. De astă dată, în rândul din față se aflau instalate nora ei, doamna Lovell Mingott, și fiica ei, doamna Welland; ceva mai retrasă, în spatele celor două matroane pretențios îmbrăcate, stătea o tânără în rochie albă, a cărei privire nu se putea desprinde de îndrăgostiții de pe scenă. Când ultimul „Mama!” răsună în liniștea sălii (discuțiile din loji, de obicei, se întrerupeau în timpul Ariei Margaretei), o ușoară roșeață îmbujora obrajii fetei, cuprinzându-i fruntea încununată de frumoase cozi blonde, și coborî în cele din urmă pe gât până se pierdu într-un șal de tul, prins cu o singură gardenie. Ea își lăsă privirea pe imensul buchet de lăcrimioare de pe genunchi, și Newland Archer observă că le atinse cu degete îmbrăcate în mănuși albe. Vanitatea îi fu satisfăcută, așa că respiră adânc, îndreptându-și ochii spre scenă.

Nu se făcuse nici un fel de economie în montarea operei, și era considerată a fi foarte izbutită chiar și de cei care văzuseră, ca și Newland, spectacolul la Paris sau la Viena. Până în dreptul luminilor rampei, avanscena era îmbrăcată în postav

de un verde de smarald. La mijloc, așezate simetric, se aflau două perne de mușchi verde lănos, înconjurate de un garduț de sârmă. De acolo se înălțau niște portocali, împodobii însă cu trandafiri mari, roz și roșii. Din mușchiul de dedesubt se ridicau pansele gigantice, mult mai mari decât trandafirii, ca ștergătoarele acelea de penițe în formă de floare, lucrate de cuvioase pentru preoții parohi cu veleități mondene. Ici și colo, câte o margaretă, altoită pe câte o ramură de trandafir, înflorea din plin, anticipând parcă minunile florale pe care avea să le înfăptuiască domnul Luther Burbank¹.

În mijlocul acestei grădini vrăjite, doamna Nilsson, cu privirile plecate în pământ, îl asculta pe domnul Capoul. Era îmbrăcată în cașmir alb, cu garnitură de satin albastru, de care atârna o pungă croșetată, cozile groase de păr bălai fiind așezate cu grijă de o parte și de alta a bluzei de organdi. Domnul Capoul debita pasionate declarații de dragoste, și ea se prefăcea că nu-i înțelege intențiile, de câte ori el indica, fie prin viu grai, fie cu privirea, fereastră unei vile îngrijite de cărămidă aparentă, al cărei colț ocupa partea dreaptă a scenei.

„Draga de ea!”, gândea Newland Archer, privind din nou spre fata cu lacrimioare. „Nici nu bănuiește despre ce e vorba!” – și continuă să-i contemple chipul tânăr. Se simțea electricizat de o senzație de posesiune, în care mândria propriei experiențe masculine se îmbina cu o delicată dorință de prosternare în fața acelei purități nemărginite. „Vom citi *Faust* împreună... pe malul lacurilor din Italia...” În gândurile sale, scena proiectatei luni de miere se confunda într-o oarecare măsură cu capodoperele literaturii pe care urma să aibă privilegiul, rezervat lui, ca bărbat, să i le dezvăluie. De-abia în acea după-amiază îl lăsase May Welland să înțeleagă că „ținea la el” (expresie consacrată a tinerelor fete din New York). Imaginația lui își luase avânt și, sărind peste scena schimbului inelelor de logodnă, peste sărutul din timpul ceremoniei de căsătorie și chiar peste marșul nupțial din *Lohengrin*, și-o închipuia alături de el într-o ambianță fermecată din bătrâna Europă.

¹ Vestit cultivator de plante american

Nu voia nicidecum ca viitoarea doamnă Newland Archer să fie desconsiderată. Avea să fie înzestrată (grație tovarășiei sale înțelepte) cu acel tact și cu acel spirit viu care să-i permită să țină pasul cu cele mai cunoscute femei măritate din „tânăra generație”, societate în care se înrădăcinase obiceiul de a se capta omagiile bărbaților descurajându-i în același timp, desigur, în glumă. Dacă ar fi privit în adâncul propriei vanități (și câteodată aproape că și izbutea), ar fi aflat acolo dorința de a avea o soție tot atât de înțeleaptă în relațiile sociale și de dornică de a plăcea, ca și o oarecare doamnă căsătorită care îi reținuse atenția de-a lungul a doi ani zbuciumați; desigur că nu-i dorea și fragilitatea ce aproape distrusese viața acelei ființe, iar lui îi tulburase planurile o iarnă întregă.

Nu-și lăsase însă timp să chibzuiască în ce mod avea să se înfăptuiască acel miraculos amestec de foc și gheață; se mulțumea cu propria viziune, fără a o analiza, știind că e de fapt aceeași cu a tuturor celorlalți domni periați cu grijă, cu veste albe și flori la butonieră, care se perindau prin lojă, schimbând cu el saluturi cordiale, îndreptându-și binoclurile de critici avizați spre cercul doamnelor, ele însele un produs al aceleiași orânduirii. Și totuși, atât pe plan intelectual, cât și artistic, se simțea net superior acestor specimene alese ale lumii bune din New York; citise poate mai mult, meditase mai mult și poate umblase mai mult prin lume decât oricare altul dintre ei. Luați fiecare în parte, își vădeau inferioritatea, dar în grup reprezentau „New Yorkul”, iar obișnuința solidarității masculine îl făcea să accepte toate exigențele moralei lor. Intuiția îi spunea că ar fi fost imprudent și chiar de prost gust să aibă în această privință păreri personale.

– Ei, pe legea mea! exclamă Lawrence Lefferts, schimbând brusc direcția binoclului îndreptat până atunci spre scenă.

Lawrence Lefferts era o autoritate recunoscută la New York în materie de „etichetă”. Consacrare, pare-se, studiului acestei probleme complicate mai mult timp decât oricare altul, dar numai studiul nu explica extraordinara sa competență. Era desul să te uiți la el, de la fruntea ușor înclinată și „interesantă”, de la frumoasa mustață blondă ușor arcuită până la cealaltă

extremitate a persoanei sale subțiri și elegante, la picioarele lungi încălțate în pantofi de un model desăvârșit, ca să-ți dai seama că erudiția în materie de „etichetă“ trebuia să fie congenitală în persoana unuia care știe să poarte cu asemenea dezinvoltură haine atât de bune și o statură neobișnuită cu atâta grație naturală. Cândva, un tânăr admirator exclamase pe bună dreptate: „Nimeni altul nu poate să-ți spună mai bine decât Larry Lefferts când să porți cravată neagră la haine de seară, și când nu!“ Iar în problema alegerii pantofilor de lac în detrimentul celor de piele model Oxford, autoritatea sa nu fusese nicicând pusă sub semnul îndoielii.

– Dumnezeu! spuse el, înmânând în tăcere binoclul bătrânului Sillerton Jackson.

Urmărind direcția privirilor lui Lefferts, Newland Archer constată cu surprindere că exclamația lui fusese provocată de apariția unei a patra persoane în loja doamnei Mingott. Era o tânără subțirică, ceva mai scundă decât Mary Welland, cu bucle șatene în jurul tâmpelor, ținute cu o panglică bătută cu diamante. Linia „Josephine“, sugerată de pieptănătură, era continuată de croiala mantiei de catifea albastră-închis, prinsă sub piept de o centură cu o cataramă mare de modă veche, oarecum teatrală. Persoana care purta o îmbrăcăminte atât de puțin obișnuită nu părea să-și dea seama de atenția stărnită și rămase o clipă în mijlocul lojii încercând s-o convingă pe doamna Welland că nu era cazul să-i cedeze locul în colțul din dreapta, din față. Până la urmă acceptă, cu un zâmbet ușor, și se așeză în același rând cu doamna Lovell Mingott, cumnata doamnei Welland, instalată în colțul opus.

Domnul Sillerton Jackson înapoie binoclul lui Lawrence Lefferts. Toți cei din loja clubului se întoarseră instinctiv, așteptând verdictul. Așa cum Lawrence Lefferts era o autoritate în materie de „etichetă“, bătrânul domn Jackson era o autoritate incontestabilă în probleme de „familie“. Cunoștea toate înrudirile posibile din întregul New York. Era capabil nu numai să lămurească probleme atât de complicate ca aceea a legăturii familiei Mingott cu familia Dallas din Carolina de Sud (prin familia Thorley) sau aceea a înrudirii dintre ramura mai

veche a familiei Thorley din Philadelphia cu familia Chivers din Albany (care nu trebuiau cu nici un preț confundați cu familia Manson Chivers din University Place), ci putea chiar să enumere principalele caracteristici ale fiecăreia din aceste familii. Cunoștea, de pildă, fabuloasa zgârcenie a descendenților mai tineri ai familiei Lefferts (din Long Island), sau tendința dezastuoasă a familiei Rushworth de a face căsătorii nesăbuite, ca și cazurile de demență ce apăreau la fiecare două generații printre membrii Chivers din Albany, provocând refuzul sistematic al verilor lor din New York de a încheia cu ei vreo căsătorie, cu excepția nenorocită a biete Medora Manson, care, cum știa toată lumea... dar, de fapt, mama ei era o Rushworth.

Între tâmpelile scobite ale capului său îngust, sub căpița de păr cărunț, domnul Sillerton Jackson, în afara unei adevărate păduri de arbori genealogici, mai păstra și evidența majorității scandalurilor și a misterele care mocneau sub suprafața lină a societății newyorkeze din ultimii cincizeci de ani.

Antenele sale erau atât de întinse, iar memoria într-atât de fidelă, încât se presupunea că e singurul om în stare să spună cine era în realitate Julius Beaufort, bancherul, și ce devenise Bob Spicer, tatăl bătrânei doamne Manson Mingott, dispărut într-un mod atât de misterios (împreună cu o importantă sumă de bani pe care o administra) la mai puțin de un an de la căsătorie, chiar în ziua când o frumoasă dansatoare spaniolă care încântase sălile arhipline ale vechii Opere din Battery se imbarcase spre Cuba. Dar toate aceste mistere și multe altele se aflau bine zăvorâte în mintea domnului Jackson, nu numai pentru că simțul său de onoare îl împiedica să repete ceea ce îi fusese incredințat în mod confidențial, dar și fiindcă era pe deplin conștient că șansele de a afla ce dorea sporeau tocmai datorită reputației sale de om discret.

Iată de ce loja clubului aștepta electrizată în timp ce domnul Sillerton Jackson restituia binoclul domnului Lawrence Lefferts. Ochii săi opaci cu pleoape bătrâne, brăzdate de vinișoare albastre, priviră o clipă grupul atent și apoi, răsucindu-și îngândurat mustața, spuse doar atât:

– Nu credeam ca familia Mingott să aibă curajul.

II

Cât timp dură acest scurt episod, Newland Archer se simți coplesit de o ciudată senzație de stânjeneală.

Îl deranja faptul că loja care atrăgea atenția generală a New Yorkului masculin era tocmai aceea unde se afla logodnica sa, plasată între mama și mătușa ei; pentru moment, nu izbuti nici să identifice pe doamna în rochie Empire, nici măcar să-și închipuie de ce prezența ei provoca o asemenea agitație în rândurile celor inițiați. Apoi se luminează, dar îl cuprinse în același timp un val de indignare. Nu, fără îndoială că nimeni nu s-ar fi gândit că familia Mingott va avea curajul.

Și totuși, o făcuseră; era în afara oricărui dubiu; tonul reținerii al comentariilor din spatele său nu-i permitea să pună la îndoială identitatea tinerei femei: era verișoara lui Welland, cea verișoară căreia i se spunea, de câte ori i se pomenea numele, „biata Ellen Olenska“. Archer știa că sosise pe neașteptate din Europa, cu o zi sau două în urmă; aflase (fără s-o dezaprobe), de la domnișoara Welland, că o vizitase pe biata Ellen, care locuia la bătrâna doamnă Mingott. Archer era întru totul de acord cu solidaritatea de familie, și chiar îi admira pe cei din clanul Mingott pentru felul hotărât cum luau apărarea celor câtorva oi rătăcite din turma lor ireproșabilă. Nu era nici josnic din fire, nici lipsit de generozitate și, de fapt, era chiar bucuros să știe că viitoarea sa soție nu ezita să fie amabilă (în

particular) cu nefericita ei vară; dar, de aici și până la a se afișa în public, în cercul familiei, mai ales la Operă, chiar în loja unde se afla și fata a cărei logodnă cu el, Newland Archer, urma să fie anunțată în câteva săptămâni! Nu, hotărât că încerca sentimente similare cu cele ale bătrânului Sillerton Jackson: nu crezuse ca familia Mingott să aibă curajul!

Era incredințat că îndrăzneala bătrânei doamne Mingott, patriarhul feminin al familiei, mergea cât se poate de departe în limitele Fifth Avenue. Fusesse întotdeauna un admirator al înaltei și impozantei bătrâne doamne, care, cu toate că fusese doar Catherine Spicer din Staten Island, fiică a unui tată discreditat în mod misterios, lipsită atât de bani, cât și de poziție socială corespunzătoare pentru a-i face pe oameni să treacă cu vederea aceste lipsuri, se unise cu capul bogatei familii Mingott, își căsătorise două din fiice cu „străini“ (un marchiz italian și un bancher englez) și își încununase lanțul îndrăznelilor construindu-și o casă mare din piatră aproape albă în împrejurimile sălbatice și inaccesibile ale Central Park (când se „purta“ numai gresie brună, ca și fracul după-amiaza).

Fiicele din străinătate ale bătrânei doamne Mingott intraseră în domeniul legendei. Nu veneau niciodată să-și vadă mama, iar aceasta din urmă, ca multe persoane de felul ei, cu minte activă și voință fermă, sedentară și corpolentă, se resemnase să rămână acasă. Dar casa de piatră aproape albă (presupusă a fi fost ridicată după planurile reședințelor particulare ale aristocrației pariziene) stătea mărturie fățișă a curajului ei moral; și bătrâna doamnă trona acolo, printre mobilele dinaintea revoluției și printre amintirile aduse din Tuileriiile lui Ludovic Napoleon (unde strălucise în plină maturitate), de parcă n-ar fi fost nicidecum curios să locuiești dincolo de Thirty-fourth Street, sau să ai ferestre în stil francez care se deschideau aidooma ușilor, în loc să fie ridicate în sus ca la ghișee.

În ochii New Yorkului, frumusețea reprezenta un har care justifica orice succes și scuza chiar anumite scăderi, dar bătrânei Catherine nu-i fusese hărăzit un asemenea har și toată lumea era de acord în această privință (inclusiv domnul Sillerton Jackson). Gurile rele afirmau că-și croise drumul spre

succes, ca și împărăteasa al cărei nume îl purta, printr-o voință tot atât de neînduplecată ca și inima, îmbinată cu o superbă insolență, justificată totuși prin extrema decență și demnitate a vieții personale. Domnul Manson Mingott murise, lăsând-o la douăzeci și opt de ani cu averea bine „îngrădită“, ca o măsură suplimentară de siguranță, impusă de neîncrederea ce i-o inspirase familia Spicer în această privință; dar tânăra văduvă își urmărise nestânjenită calea. Frecventase societatea străinilor, își căsătorise fetele în cercuri mondene, Dumnezeu știe cât de corupte, era în relații cu duci și ambasadori și în raporturi familiare cu papistași, primea cântăreți de Operă, Madame Taglioni numărându-se printre prietenii ei intimi. În tot acest timp însă (și domnul Sillerton Jackson era primul care o declara), nu existase nici măcar o umbră de pată pe propria ei reputație; de fapt, adăuga el, era singura privință în care se deosebea de cealaltă Catherine.

Cum izbutise de mult să înlăture îngrădirile puse de soț averii, doamna Manson Mingott trăise în belșug o jumătate de secol; amintirea strămtorărilor din tinerețe însă o făcuse foarte păstrătoare, și cu toate că avea grijă să cumpere lucruri de cea mai bună calitate când era vorba de haine sau mobile, nu se îndura să cheltuiască bani pentru plăcerile trecătoare ale mâncării. Mesele ei erau, chiar dacă nu din aceleași motive, tot atât de proaste ca ale doamnei Archer, iar vinurile nu salvau cu nimic situația. Rudele socoteau că sărăcia meselor constituia o pată pe numele Mingott, întotdeauna asociat cu bunul trai. Și totuși, lumea continua să vină la ea, chiar dacă mâncarea era proastă și șampania anostă, iar fiului ei Lovell (care căuta să redreseze reputația familiei ținând cel mai bun *chef* din New York) îi răspundea râzând la reproșuri: „Ce rost are să ținem doi bucătari în familie, acum, când mi-am măritat fetele și tot n-am voie să mănânc sosuri?“

Gândindu-se la toate acestea, Newland Archer își îndreptă încă o dată ochii spre loja Mingott. Constată că privirile critice ce le scrutau din toate părțile erau înfruntate atât de doamna Welland, cât și de cumnata ei, cu un aplomb pe care bătrâna

Catherine îl transmisese tuturor membrilor clanului ei. Numai May Welland trăda o tulburare față de gravitatea situației printr-o ușoară îmbujorare (probabil și datorită faptului că se știa privită de el). Iar aceea care pricinuisse toată agitația stătea într-o atitudine plină de grație în colțul lojii, cu ochii ațintiți spre scenă. Avea umerii mult descoperiți și un decolteu mai răscroît decât se obișnuia la New York, cu atât mai de neînțeles pentru o persoană care avea toate motivele să dorească să treacă neobservată. Nimic nu i se părea mai îngrozitor lui Newland Archer decât o ofensă adusă acelei divinități absolute care era Bunul-Gust. „Eticheta“ nu e decât umila ei reprezentantă și locțiitoare. Aprecia fața palidă și serioasă a doamnei Olenska potrivită ocaziei, dar rochia și felul în care linia decolteului cobora lăsând descoperiți umerii delicați (mai ales că nu avea nici șal) îl tulburau. Îl neliniștea gândul că May Welland avea să fie supusă influenței acestei tinere atât de indiferente față de imperativele Bunului-Gust.

– Și, în fond, îl auzi spunând pe unul dintre cei mai tineri aflați în spatele său (în timpul scenelor Mefisto–Marta se stătea de vorbă), în fond ce s-a întâmplat?

– Ei bine, l-a lăsat; nimeni nu încearcă s-o nege.

– Dar e o brută cumplită, nu-i așa? continuă tânărul curios, un candid membru al familiei Thorley care, în mod vădit, se pregătea să se înscrie printre apărătorii doamnei.

– Și încă una din cele mai crunte; l-am cunoscut la Nisa, răspunse cu autoritate Lawrence Lefferts. Un individ pe jumătate paralizat, cu părul alb și un rânjet permanent – un cap destul de prezentabil, dar cu prea multe gene la ochi. Ei bine, să vă spun cam ce fel de om era: când se plectisea de femei, colecționa porțelanuri. După câte mi-am dat seama, plătea oricât și pentru unele, și pentru celelalte.

Toată lumea râse, și tânărul apărător întrebă:

– Și atunci?

– Ei bine, atunci a fugit cu secretarul.

– Aha! Înțeleg.

succes, ca și împărăteasa al cărei nume îl purta, printr-o voință tot atât de neînduplecată ca și inima, îmbinată cu o superbă insolentă, justificată totuși prin extrema decență și demnitate a vieții personale. Domnul Manson Mingott murise, lăsând-o la douăzeci și opt de ani cu averea bine „îngrădită“, ca o măsură suplimentară de siguranță, impusă de neîncrederea ce i-o inspirase familia Spicer în această privință; dar tânăra văduvă își urmase nestânjenită calea. Frecventase societatea străinilor, își căsătorise fetele în cercuri mondene, Dumnezeu știe cât de corupte, era în relații cu duci și ambasadori și în raporturi familiare cu papistași, primea cântăreți de Operă, Madame Taglioni numărându-se printre prietenii ei intimi. În tot acest timp însă (și domnul Sillerton Jackson era primul care o declara), nu existase nici măcar o umbră de pată pe propria ei reputație; de fapt, adăuga el, era singura privință în care se deosebea de cealaltă Catherine.

Cum izbutise de mult să înlăture îngrădirile puse de soț averii, doamna Manson Mingott trăise în belșug o jumătate de secol; amintirea strămtorărilor din tinerețe însă o făcuse foarte păstrătoare, și cu toate că avea grijă să cumpere lucruri de cea mai bună calitate când era vorba de haine sau mobile, nu se îndura să cheltuiască bani pentru plăcerile trecătoare ale mâncării. Mesele ei erau, chiar dacă nu din aceleași motive, tot atât de proaste ca ale doamnei Archer, iar vinurile nu salvau cu nimic situația. Rudele socoteau că sărăcia meselor constituia o pată pe numele Mingott, întotdeauna asociat cu bunul trai. Și totuși, lumea continua să vină la ea, chiar dacă mâncarea era proastă și șampania anostă, iar fiului ei Lovell (care căuta să redreseze reputația familiei ținând cel mai bun *chef* din New York) îi răspundea râzând la reproșuri: „Ce rost are să ținem doi bucătari în familie, acum, când mi-am măritat fetele și tot n-am voie să mănânc sosuri?“

Gândindu-se la toate acestea, Newland Archer își îndreptă încă o dată ochii spre loja Mingott. Constată că privirile critice ce le scrutau din toate părțile erau înfruntate atât de doamna Welland, cât și de cumnata ei, cu un aplomb pe care bătrâna

Catherine îl transmisese tuturor membrilor clanului ei. Numai May Welland trăda o tulburare față de gravitatea situației printr-o ușoară îmbujorare (probabil și datorită faptului că se știa privită de el). Iar aceea care pricinuisse toată agitația stătea într-o atitudine plină de grație în colțul lojii, cu ochii ațintiți spre scenă. Avea umerii mult descoperiți și un decolteu mai răscroit decât se obișnuia la New York, cu atât mai de neînțeles pentru o persoană care avea toate motivele să dorească să treacă neobservată. Nimic nu i se părea mai îngrozitor lui Newland Archer decât o ofensă adusă acelei divinități absolute care era Bunul-Gust. „Eticheta“ nu e decât umila ei reprezentantă și loțiitoare. Aprecia fața palidă și serioasă a doamnei Olenska potrivită ocaziei, dar rochia și felul în care linia decolteului cobora lăsând descoperiți umerii delicați (mai ales că nu avea nici șal) îl tulburau. Îl neliniștea gândul că May Welland avea să fie supusă influenței acestei tinere atât de indiferente față de imperativele Bunului-Gust.

– Și, în fond, îl auzi spunând pe unul dintre cei mai tineri aflați în spatele său (în timpul scenelor Mefisto–Marta se stătea de vorbă), în fond ce s-a întâmplat?

– Ei bine, l-a lăsat; nimeni nu încearcă s-o nege.

– Dar e o brută cumplită, nu-i așa? continuă tânărul curios, un candid membru al familiei Thorley care, în mod vădit, se pregătea să se înscrie printre apărătorii doamnei.

– Și încă una din cele mai crunte; l-am cunoscut la Nisa, răspunse cu autoritate Lawrence Lefferts. Un individ pe jumătate paralizat, cu părul alb și un rânjet permanent – un cap destul de prezentabil, dar cu prea multe gene la ochi. Ei bine, să vă spun cam ce fel de om era: când se plictisea de femei, colecționa porțelanuri. După câte mi-am dat seama, plătea oricât și pentru unele, și pentru celelalte.

Toată lumea râse, și tânărul apărător întrebă:

– Și atunci?

– Ei bine, atunci a fugit cu secretarul.

– Aha! Înțeleg.

Fața tânărului trăda dezamăgirea.

– Dar n-a durat mult: am auzit că peste câteva luni era singură la Veneția. Cred că Lovell Mingott s-a dus s-o ia. Spunea că era îngrozitor de nefericită. Toate sunt cum sunt, dar de-aici până la a o scoate în lume la Operă...

– Poate că e prea nefericită ca să rămână singură acasă, încercă să spună tânărul Thorley.

Presupunerea fu întâmpinată de râsul ireverențios al celor din jur, iar fața tânărului deveni stacojie, încercând să lase impresia că avusese intenția să insinueze ceea ce cunoscătorii numeau o *double entente*¹.

– În orice caz, e curios că au adus-o pe domnișoara Welland, șopti cineva privind cu coada ochiului spre Archer.

– Asta face parte din campanie: fără îndoială sunt ordinele bunicii, râse Lefferts. Când bătrâna doamnă face o treabă, o face temeinic.

Actul era pe sfârșite și în lojă se produse o rumoare generală. Dintr-odată, Newland Archer simți nevoia să acționeze cu hotărâre. Dorea să fie primul care să intre în loja doamnei Mingott, să anunțe tuturor logodna sa cu May Welland și să fie alături de ea, în orice împrejurări create de situația delicată a verișoarei ei, și în care, eventual, ar fi putut fi și ea implicată; mânat de acest impuls, trecu peste toate scrupulele și ezităările și porni în grabă de-a lungul coridoarelor roșii, îndreptându-se spre cealaltă extremitate a clădirii.

Ochii domnișoarei Welland îi întâlniră pe ai lui în momentul când intră în lojă, și-și dădu imediat seama că fusese înțeles, chiar dacă demnitatea familiei, atât de prețuită de amândoi, o împiedica să vorbească. Oamenii din lumea lor trăiau într-o atmosferă de vagi aluzii și convenționalisme șterse, iar faptul că se înțelegeau fără cuvinte părea să-i apropie mai mult decât orice discuție. Ochii ei spuneau: „Vezi de ce m-a adus mama?“, iar ai lui răspundeau: „N-aș fi vrut să lipsești pentru nimic în lume“.

– O cunoști pe nepoata mea, contesa Olenska? întrebă doamna Welland, în timp ce dădea mâna cu viitorul ei ginere.

Archer se înclină fără a întinde mâna, așa cum se obișnuia când erai recomandat unei doamne; Ellen Olenska înclină ușor capul, păstrându-și mâinile în mânușile de culoare deschisă, încrucișate pe evantaiul imens din pene de vultur. După ce o salută și pe doamna Lovell Mingott, o cucoană blondă, impozantă, îmbrăcată în satin foșnitor, se așază lângă logodnica sa și zise încetșor:

– Sper că i-ai spus doamnei Olenska că ne-am logodit. Vreau să știe toată lumea – vreau să-mi dai voie să anunț evenimentul astă-seară la bal.

O ușoară roșeață îmbujoră obrazii domnișoarei Welland, ai cărei ochi se ridicară radiind spre el.

– Dacă o poți convinge pe mama, spuse ea. Dar de ce să mai schimbăm ce e gata hotărât?

El nu răspunse decât din ochi, iar ea adăugă:

– Spune-i singur verișoarei mele; îți dau voie. Ne-a povestit că în copilărie vă jucați împreună.

Îi făcu loc împingându-și scaunul mai în spate, iar Archer, grăbit și chiar cu puțină ostentație, dorind să fie văzut de toată sala, se așază alături de contesa Olenska.

– Nu-i așa că ne-am jucat împreună? îl întrebă aceasta întorcându-și ochii serioși spre el. Erai un puști nesuferit și o dată m-ai sărutat după o ușă; de fapt, eram îndrăgostită de vărul dumitale, de Vandie Newland, numai că el nici nu se uita la mine. Privirea ei se roti peste lojile așezate în formă de pot-coavă. Totul îmi revine în minte... îi revăd pe toți cei de aici în pantaloni scurți, spuse ea cu vocea tăgănată și cu un ușor accent străin, oprindu-și ochii asupra lui.

Oricât de agreabilă i-ar fi fost privirea, tânărul tot se simți jignit de reflectarea atât de neverosimilă a imaginii augustului tribunal în fața căruia se judeca, chiar în momentul acela, cazul ei. Nimic nu era mai lipsit de bun-gust decât o remarcă ușuratică, plasată la momentul nepotrivit; îi răspunse cam înțepat:

– Da, ai lipsit prea mult timp.

¹ Expresie echivocă, cu două înțelesuri (în limba franceză în original)

– O, veacuri întregi; atât de mult timp, încât sunt convinsă că am murit și m-au și-ngropat, iar acum locul acesta plăcut e însuși raiul.

Remarca privitoare la societatea newyorkeză i se păru lui Newland Archer, din motive ce nu le putea defini nici el, și mai deplasată.

III

De fiecare dată, totul se petrecea la fel, invariabil.

Doamna Julius Beaufort nu lipsea niciodată de la Operă în seara în care dădea balul anual; bineînțeles că balul avea loc într-o seară când era spectacol la Operă, ca să scoată în relief completa sa detașare de treburile casnice și existența unui corp de servitori competenți, care puteau pune la punct toate detaliile petrecerii chiar și în absența ei de acasă.

Casa familiei Beaufort era una dintre puținele din New York care avea sală de bal (chiar înaintea doamnelor Manson Mingott și Headly Chivers); faptul de a avea o sală de bal folosită în exclusivitate în acest scop, rămânând restul de trei sute șazeci și patru de zile ale anului închisă, cu obloanele trase, cu scaunele aurite adunate într-un colț și cu candelabrul îmbrăcat într-o husă, le conferea incontestabil o superioritate. Aceasta compensa, se pare, tot ce fusese reprobabil în trecutul familiei Beaufort, mai ales într-o perioadă când lustruitul parchetului și mutatul mobilei la etaj începeau să aibă un iz „provincial“.

Doamna Archer, căreia îi plăcea să-și exprime filosofia socială în axiome, spusese odată: „Avem cu toții plebea noastră favorită...“, și cu toate că afirmația părea îndrăzneată, era acceptată tacit de multe fețe simandicoase. Familia Beaufort însă nu era chiar „plebee“; deși unii susțineau că ar fi și mai rău. Doamna Beaufort făcea parte, fără îndoială, din una dintre cele

mai respectabile familii americane; născută Regina Dallas (ramura din Carolina de Sud), o fată delicioasă, frumoasă chiar, dar fără un ban, fusese introdusă în societatea New Yorkului de imprudenta ei verișoară, Medora Manson. Aceasta era persoana care făcea întotdeauna lucruri nepotrivite, din motive potrivite. Oricine era înrudit cu familiile Manson și Rushworth avea *droit de cité* (după cum spunea domnul Sillerton Jackson, care frecventase cândva Tuileries) în societatea newyorkeză; dar căsătoria cu Julius Beaufort nu constituise oare o greșeală?

Se punea problema cine anume era Beaufort? Trecea drept englez, era agreabil, frumos, iute la mânie, primitiv și spiritual. Venise în America cu scrisori de recomandare din partea ginerelui englez al bătrânei doamne Manson Mingott, bancherul, și își dobândise foarte repede o poziție importantă în lumea afacerilor; ducea, în schimb, o viață de desfrâu, avea o limbă ascuțită și antecedente destul de nebuloase, iar biata Medora Manson, anunțând căsătoria verișoarei sale cu el, nu făcuse decât să adauge încă o faptă nesăbuită la lungul șir de imprudențe comise până atunci.

Dar vlăstarele nesăbuite sunt de multe ori tot atât de reușite ca și cele ale înțelepciunii și, la numai doi ani de la căsătoria tinerei doamne Beaufort, casa ei trecea drept una dintre cele mai distinse ale New Yorkului. Nimeni nu știa precis cum se înfăptuise miracolul. Era indolentă, pasivă, chiar proastă, după părerea celor mai răutăcioși: trona însă în palatul de piatră brună, masiv, al domnului Beaufort, îmbrăcată ca un idol, împodobită cu perle, pe zi ce trecea mai blondă și mai frumoasă, și atrăgea toată lumea acolo, fără să ridice măcar degetul cel mic încărcat cu inele. Cei inițiați susțineau că Beaufort însuși era cel care stila servitorii și-l instruia pe bucătarul-șef cum să prepare noi feluri de mâncare; el dădea dispoziții grădinarilor ce flori să sădească în sere pentru saloane sau pentru mese; tria invitații, prepara punciul care se servea după cină și tot el dicta scrisorile și biletele soției sale către prietene. Chiar dacă în realitate toate se petreceau așa, lucrurile erau făcute în mod discret, iar în lume apărea ca un milionar primitiv, lipsit de griji, care intră în propriul salon cu aerul detașat al unui musafir,

spunând: „Gloxiniile soției mele sunt o minune, nu-i așa? Cred că le are de la Kew“.

Toată lumea era de acord că meritul domnului Beaufort consta în felul cum se pricepea să aranjeze treburile. Degeaba se șoptea că fusese „ajutat“ să părăsească Anglia de către Banca Internațională, unde fusese angajat; spulbera acest zvon cu aceeași ușurință cu care spulberase și altele, cu toate că lumea de afaceri din New York nu avea conștiința mai puțin sensibilă decât standardul moral; înfrunța orice și atrăgea în saloanele sale tot New Yorkul. De mai bine de douăzeci de ani, oamenii spuneau că „merg la Beaufort“ cu același ton plin de încredere cu care anunțau că merg la doamna Manson Mingott și, în plus, cu satisfacția că acolo vor fi serviți cu friptură caldă de rață și cu vin ales din recoltele cele mai bune, în loc de șampanie Veuve Cliquot de serie și crochete de la Philadelphia, încălzite.

Conform obiceiului, deci, doamna Beaufort apărură în lojă chiar înaintea Ariei Bijuteriilor și, tot ca de obicei, se ridică la sfârșitul actului trei, își acoperi umerii frumoși cu capa și dispăru. În clipa aceea, tot New Yorkul știa că balul va începe peste o jumătate de oră.

Cetățenii New Yorkului erau mândri de casa Beaufort și erau încântați să o arate străinilor, mai ales în seara balului anual. Familia Beaufort era una dintre primele din New York care să posedze propriul covor de pluș roșu, derulat de propriii servitori, sub propria marchiză, în loc să fie închiriat odată cu vesela și scaunele de bal. Se introdusese și obiceiul ca doamnele să-și scoată pelerinele la intrare, în loc să se strecoare îmbrăcate până în dormitorul gazdei, unde își mai aranjau buclele cu fierul de frizat încălzit la flacăra de gaz; se spunea că Beaufort și-ar fi exprimat speranța că toate prietenele soției sale aveau servitoare care să aibă grijă ca stăpânele lor să fie bine *coiffées* când plecau de acasă.

Și-apoi, casa fusese plănuită de la bun început cu o sală de bal; așa că, în loc să te înghesui printr-un coridor îngust ca să ajungi până acolo (ca, de pildă, la familia Chivers), puteai să străbați solemn un șir de saloane (cel verde ca marea, cel